

Миодраг Новаковић

Два есеја

ЉУБАВ МОБИЛНОГ ТЕЛЕФОНА

Фабијан Хемерт, истраживач на Универзитету уметности у Берлину представио је недавно прототипе нове генерације мобилних телефона који могу да вас држе за руку, да вам нежно дуну у врат, па чак и да вас пољубе. Све то може да контролише ваш саговорник са друге стране жице, па и могућност да вас мобилни телефон пољуби бирајући између пољупца на образу или страшног пољупца на уснама. Међутим, све те осећаје интимне блискости, тестиране особе описале су углавном као “језиве”, “чудне” и “одвратне”. Како се то догодило?

У савременом теоријском језику феномен љубави је одсутан. У овој цивилизацији у којој је комуникација информација испред свега осталог, потиснут је појам љубави који се може сматрати једним од основних феномена живота.

Пољубац влажним сунђером, на пример, разложен на сунђер и на воду и послат на даљину у новокомпоновани мобилни телефон, не може да значи појам љубави, па чак не може да

садржи ни информацију о нечијој спонтаној и аутентичној емоцији, о нечијем правом и страсном пољупцу.

Иноваторске идеје о практичним својствима мобилног телефона потичу, у ствари, из духа времена у коме постоји превласт материјалног над духовним, тела над духом, материје над спиритуалношћу. С једне стране имате духовност, а с друге телесност. С једне стране еротологију, а с друге сексологију. У књизи есеја америчког професора Михаила Епштајна која је недавно објављена под називом SOLA AMORE, или ЉУБАВЉУ САМО, еротологија је описана као последица емоције и жеље, а сексологија као последица нагона, и то оног нагона који нас присиљава да нешто врло хитно, без одлагања и без одрицања, остваримо.

Идеја супермобилног који чулно задовољава своје кориснике, заснована је, дакле, на сексологији а не на еротологији, која по Епштајну, буди жељу, а не нуди тренутно задовољење. Сексологија се према човеку односи као медицинска наука према пацијенту. Она се бави физиолошким чином

који би могао да се односи и на животиње.

С друге стране, еротологија је, пре свега, хуманистичка наука која се не бави физиологијом, биологијом и сл.

Зато, по Епштајну, постоји разлика између глагола “хтети” и глагола “желети”. Једна је ствар рећи “Ја хоћу да будем пољубљен”, да задовољим, дакле, једну физиолошку потребу, што значи сада, одмах и овде, (на шта нови модерни тип мобилног телефона, спремно, као из пушке одговара “пољупцем” влажног сунђера), а друга је ствар рећи “Ја желим да будем љубљен”, што показује да постоји жеља за љубављу и да је та љубав нешто што се као жеља у недоглед протеже и развија и што никада не може да се утоли до краја.

За разлику од секса који је заједнички и за људе и за животиње, у љубави постоји димензија вишеслојног самоциљања у односу на онога кога волимо. То може да буде само један, сасвим одређени човек. Тај један сасвим одређени човек јесте онај на кога непогрешиво циљају и Епштајн и мобилни телефон. Управо на таквом фокусирању Епштајн и заснива науку о једном јединственом бићу које се, на пример, зове Јелена. Дакле, Шекспирологија или Пушкинологија су науке које изучавају оно што су ови аутори написали, а ЈЕЛЕНОЛОГИЈА не изучава Јелену због нечега што је Јелена урадила, него због онога што она јесте. Ради се о Јеленином карактеру, осмеху, гласу, покрету...па, зашто да не, и о Јеленином пољупцу. Јелена љуби као ниједна друга Јелена на свету, али њоме се не баве велике науке као

што су биологија, физика, хемија... Појам Јелене превазилази све те науке. Она у нама изазива више дивљења него било која молекуларна или атомска честица. О влажном сунђеру из мобилног телефона најновије генерације, који би требало да замени Јелену, најбоље да и не говоримо.

PERPETUUM MOBILE

У једном од последњих бројева листа “Политика” у 2011. години, проналазач, господин Стојковић, представљен је као аутор патента необичних антигравитационих својстава. Његов уређај, награђен на “Тесла фест”-у у Новом Саду, описан је у чланку М. Мијушковића, “Гравитацијом до бесплатне енергије” 14. децембра и састоји се од цеви испуњених сачмом. Када се механизам с цевима, помоћу малог електромотора подигне у виши положај, налази се у лабилној равнотежи. Када се механизам откочи, цеви се померају наниже и својом тежином врше рад. Проналазак је уређај који би, коментарише ову нараву у рубрици “Међу нама” дипл. машински инжењер Вукан Станковић, коришћењем гравитације требало да даје четири пута више енергије од уложене. То је стари сан – да се добије енергија која се стално обнавља без новог извора енергије . Тај сан се зове “перпетум мобиле”, или – покушај да се “превари природа”. У историји проналазака, истиче инжењер Станковић, познате су хиљаде таквих покушаја, који углавном користе гравитацију. Ниједан од тих уређаја није могао непрестано да даје енергију, односно “да ради.”

Чини се, упркос свему, да је питање због нечег актуелизовано. Чланови стручног жирија “Тесла фест”- а нису лаици. Међу њима се обично налазе научници, инжињери и афирмисани проналазачи. Тешко је поверовати да нико од њих није обавештен о већ класичним покушајима да се, како то каже инжињер Станковић, “превари природа”. Проналазач Стојковић и ако није принципјелно одговорио на класичан научни изазов свакако је начинио неко занимљиво техничко решење. Уосталом, недавно је утврђено да је и Ајнштајнова теорија о граничној брзини светлости у Космосу, мерењем брзине неутрина у акцелератору у ЦЕРН-у, превазиђена. А и за Никола Тесла се својевремено говорило да је маштар и “песник науке” који је без правих научних аргумената и без одговарајућег експеримента, говорио о честицама које су брже од светлости.

Међутим, подсетило ме је све то на догађај од пре више година, дакле, из прошлог века и још из времена самоуправног социјализма. Тада сам на улицама Куршумлије упознао једног проналазача који је такође озбиљно трагао за решењем проблема перпетум мобила. Улица у којој смо се срели није била довољно осветљена, па нисам могао сасвим јасно да видим и запамтам његово лице. Ипак остало ми је у сећању да је био наочит, заобљених образа и са самоувереним осмехом који је зрачио неким тајанственим задовољством. Добро, заклјучих са неподношљивом тежином гимназијског знања, чим су ми објаснили на чему проналазач ради, човек је отишао у “ефе” и шта се ту може. Међутим, ускоро ме је шокирала информација да

људи запослени у локалном шумском газдинству, захваљујући чијем љубазном заузимању смо се и нас двојица упознали, на разне начине помажу проналазачу да оствари свој сан. Окренух се једном од њих. И ви, дакле, верујете да је перпетум мобиле могућа идеја? – Ма јок, све је то будаласто, али ипак, проналазачу је код многих мештана пошло за руком да образује у ваздуху нешто што изгледа као да ради, пустио нам је неку магловиту енергију, покренуо машту... Поред тога, потиче он из богате породице. Имаће његовог оца, са великим теренима и шумама је национализовано. Све су им одузели али остала је једна ствар на коју заиста мора да се обрати пажња. Човек о коме говоримо је у стању да само једним погледом обухвати, премери и у длаку израчуна колико на неком удаљеном терену има хектара шуме, колико је ту стабала. Ваљда је од оца наследио ту необичну особину. Захваљујући томе не требају нам геометри, ни бројачи... Смањено је књиговодство и рачуноводство, остварене су знатне уштеде на дневницама... Другим речима, на том његовом ирационалном својству остварена је велика рационализација у производњи... Зато свесрдно помажемо његов рад на открићу перпетум мобила, на скупљању металног отпада, сортирању делова старих машина, сечењу старих точкова, гланцању завртања, бушењу осовина, подмазивању и притезању шрафова! Све то он складишти и чува у депоу предузећа. Уосталом, додаде шеретски мој домаћин, ко зна, израшће можда нешто и из те гвожђурије, можда нешто што само наш истраживач, већ сада може да наслути, препозна, види и опипа...